THE DOMINANT IMAGE

Ştefan Vlăduţescu
Prof., PhD., University of Craiova

Abstract: This study aims to clarify the poetic concept of dominant image and its application to the poetic work of Mihai Eminescu. The used research method is of semio-thematic type one. It comes to the conclusion that Eminescu's work proposes a specific and recognizable dominant image. This image functions according to the rule of the second effect and is an image in which four elements are articulated: a) a world that lives by signs, b) a world of dissociated time, c) a world by the sea and below the moon, d) a world what is born in a dream in a process of resuming destruction, e) a world that teaches loneliness, ataraxia and death.

Keywords: image, recognizable image, dominant image, second effect principle

1. Introducere

Dificultatea dezambiguizării este principala sursă a deschiderii şi nelimitării interpretative a unei opere. Afirmaţia lui Vladimir Streinu din 1943 (1943, p. 136) că "Eminescu a fost şi este încă un poet dificil", îşi află şi astăzi confirmarea. Oricîte interpretări i se fac operei unui creator de geniu, cîmpul de investigaţii rămîne deschis.

Orice operă literară îşi recrează, în funcţie de tipul de lectură care i se aplică, o structură ordonată de o imagine dominantă.

"Fiecare mare poet - spune poeticianul italian Adriano Tilgher - suscită, în cine iubeşte profund lumea poetică şi o penetrează, o specie de imagine dominantă, în care se condensează sau se potenţează impresia pe care lumea poetică a făcut-o asupra lui" (Tilgher A, 1934, p. 263). Se poate spune că imaginea dominantă este formula care guvernează universul liric integrator. Iar acest univers poate fi regăsit într-una sau în cîteva poezii.

Există, în ultimul timp, un consens în a considera că o operă poate fi "lentila" unui singur fragment al său. Romanul şi-a denumit procedeele prin care o parte capătă puterea întregului: mise en abîme (J. Ricardou, L. Dällenbach, L. Ciocîrlie etc.) sau holomer (N. Manolescu). În lirică, locurile privilegiate în care stau aglomerate figurile operei se constituie în imagini dominante. Cum fiecare epocă "locuieşte" într-o zonă a operei unui poet, fiind stabilizată într-un punct al acesteia, suntem împinşi a crede că lectorul nu este decît unul dintre aceia, care, neputînd ocupa tot cîmpul operei, se limitează, la una sau la cîteva poezii, prin care se poate citi întreaga operă. Este de ajuns o lentilă de contact pentru a vedea întreaga lume. Poezia prin care citim, aşadar, o operă poetică poate ajunge să fie o poezie de contact.

Eminescu a fost citit prin Luceafărul de T. Vianu, G. Călinescu şi G. Ibrăileanu, printr-o postumă variantă a Rugăciunii unui dac de I. Negoiţescu. În ce ne priveşte în postuma Adînca mare găsim sistemul de teme care fundamentează opera eminesciană. Adînca mare este pentru noi poezia de contact.

2. Patru segmente tematice

Constantele tematice, cum le zice Kibedi-Varga, sunt, în proiecţie tabulară, segmente orizontale ale imaginii dominante.

Primul segment tematic din această poezie, definitoriu pentru lirica eminesciană, este cel lunar şi marin. Luna şi marea generează limita şi infinitul cunoaşterii poetice. Regimul impus de Selena, în termenii lui G. Durand, este regimul nocturn. Între "înaltul" de unde vin razele lunii şi "josul" unde aşteaptă marea se stabileşte un raport de emisie-recepţie care dă imaginarului posibilitatea de a abandona realul şi perceputul şi a se concentra apoi în mutaţia

BDD-A27900 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:23 UTC)

graniţelor sale. Mesajul lunar este un mesaj vizual, o înseninare: "Adînca mare sub a lunei faţă, înseninată de-a ei blondă rază".

Al doilea segment tematic al imginii dominante este constituit de lumea dezindividualizată, dedublată ("O lume-ntreagă-n fundul ei visează"). Această lume se arată a fi unul dintre aspectele concrete ale regulii efectului secund care funcţionează în lirica eminesciană: se părăseşte realul şi perceputul în favoarea imaginarului care însă are efecte de real şi perceput. Lumina lunii este o lumină de gradul al doilea, de efect, de reflectare. Înseninarea mării, la fel. Efectelor secundare ale exteriorului le corespund efecte secundare în planul psihic: luna este cufundată în "adînca mare", ea s-a îndepărtat de propria esenţă. Efectul secund trece, la Eminescu, drept cel mai important efect poetic. Aparţinînd lumii dezindividualizate, dedublate, spiritul creator se preface a constata nepăsător, la modul suveran, suferinţa pe care i-o propune transmutarea dintr-un sine în alt sine. Dedublării îi urmează totdeauna sentimentul ieşirii din istoria intimă. Ieşirea este, în fond, o intrare într-o istorie percepută ca străină, excesivă. Poezia se rescrie aşadar ca impas al singurătăţii: ea se naşte sub teroarea şi dominaţia timpului. Dezindividualizarea în timp se manifestă, deci, ca o înstrăinare de sine. Tragicul eminescian vine din cel mai acut sentiment al timpului pe care-l putem întîlni în lirica românească.

"Mîine" este gîndul în faţa căruia speranţa capitulează, apele se răzvrătesc acoperind viul, înmormîntîndu-l. Procesul de distrugere ia chipul unei neînduplecate armonii de efect secund. Lumea dezindividualizată este lumea care visează, visul fiind la Eminescu, ca şi la Novalis, realul absolut.

Al treilea segment tematic ar consta în figurile "firii întunecate": figuri ale răului şi nimicului, figuri ale distrugerii. Visul, ca efect secund, distruge realul, substituindu-i-se. Timpul are rolul de organ suprem de decizie. Descris, timpul se spaţializează. Lumea eminesciană există în spaţiu, aşadar, ca o consecinţă a existenţei în timp. "Mîine" trece drept domeniu al neconştiinţei, domeniu al virtualului care neagă şi distruge. Imaginaţia eminesciană este o imaginaţie a deconstrucţiei, naşterea însăşi a Universului fiind un lanţ de distrugeri. Existenţa atîrnă de "mîinele" acvatic al mării: "Dar mînia falnică cumplit turbează". Armonia însăşi şi muzica sferelor provin dintr-o operaţie de distrugere şi se situează în locurile şi figurile "firii întunecate": "Azi un diluviu, mîine-o murmuire / o armonie care capăt n-are / Astfel e-a ei întunecată fire".

Ultimul segment tematic al imaginii dominante este indiferenţa şi singurătatea. Spiritul creator parcurge, s-ar zice, un drum al însingurării. Totul cunoaşte lecţia singurătăţii. Este mai puţin singur şi mai mult însingurat. Experienţa sa a depăşit singurătatea prin indiferenţă, dar a depăşit-o, trăindu-se.

La Eminescu, indiferenţa se percepe ca stare a materiei care a "învăţat" ce este moartea, o reindividualizare ("mie redă-mă" înseamnă reindivizualizare şi moarte): "Astfel sufletu-n antica mare / Ce-i pasă-ce simţiri o să inspire / Indiferentă, solitară - mare?"

Figura fundamentală a spiritului creator eminescian este trăirea de sine. Călinescu identifică exact ca nucleu al liricii lui Eminescu: înstrăinarea de sine, ieşirea din istorie şi intrarea în timpul neistoric (Călinescu G., 1976, p. 398).

3. Concluzie

Aşadar, imaginea dominantă pe care ne-o propune opera lui Eminescu, funcţionînd după regula efectului secund, este imaginea lumii trăind prin semne, o lume dezindividualizată de timp, o lume aflată lîngă mare şi sub lună, o lume ce se naşte în vis într-un proces de reluată distrugere, învăţînd singurătatea şi indiferenţa.

BDD-A27900 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:23 UTC)

BIBLIOGRAPHY

Agbo, N. L. (2017). The Influence of Message Framing on Voting Behaviour in South-East Nigeria in the 2015 Presidential Election. repository.unn.edu.ng

Al-Tokhais, A. (2016). The relationship between communication effectiveness and multicultural employees' job outcomes. Retrieved from https://etd.ohiolink.edu/

Alwzinani, F. (2017). A method to disseminate and communicate IS research outputs beyond academia. dspace.brunel.ac.uk

Boldea, I. (2017). Mythic and critic thinking in Eminescu's poetry. Studii de Ştiinţă şi Cultură, 13(1).

Bușu, O. V., Stan, N. R., & Teodorescu, B. (2017). Psychotherapeutical strategies in the children's anguish of death, unlimited freedom and loneliness. In X. Negrea, A. C. Strungă & Ș. Vlăduțescu (Eds.), Creativity and language in social sciences (78-94). Sitech.

Călinescu, G. (1976). opera lui M. Eminescu, vol. I, Bucureşti, Minerva.

Colhon, M., & Iftene, A. (2016). Recommendation Technique for the" Cold-Start" Problem. Romanian Journal of Human-Computer Interaction, 9(3), 255.

Grabara, J. K. (2017). The another point of view on sustainable management. Calitatea, 18(S1), 344.

Grad, I., & Frunză, S., (2016). Postmodern Ethics and the Reconstruction of Authenticity in Communication-Based Society. Revista de cercetare și intervenție socială, 53, 326-336.

Herndon, V. L. (2016). Changing places in teaching and learning: A qualitative study on the facilitation of problem-based learning. search.proquest.com

Nen, M., Popa, V., Scurtu, A., & Unc, R. L. (2017). The Computer Management–SEO Audit. Revista de Management Comparat International/Review of International Comparative Management, 18(3), 297-307.

Pacana, A., & Ulewicz, R. (2017). Research of determinants motiving to implement the environmental management system. Polish Journal of Management Studies, 16(1), 165- 174.

Price, C. (2015). A textual analysis of and comparison between early 20th Century and contemporary marijuana propaganda. ttu-ir.tdl.org

Sauvageau, K. (2017). Étude exploratoire des agirs communicationnels adaptés par les enseignants qallunaats au Nunavik au secondaire. di.uqo.ca

Smoląg, K., Ślusarczyk, B., & Kot, S. (2016). The Role of Social Media in Management of Relational Capital in Universities. Prabandhan: Indian Journal of Management, 9(10).

Streinu, V. (1943). Clasicii noştri, Bucureşti.

Tilgher, A. (1934). Studi di poetica, Roma, Piazza Madama.

Voinea, D. V., & Negrea, X. (2017). Journalism, Between An Avant-Garde Profession And A Profession In Crisis. *Social Sciences and Education Research Review*, *4*(1), 191-199.

BDD-A27900 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:57:23 UTC)